

Ammattikorkeakoulujen yhteiseen verkkolehteen kohdistuva toimintatutkimus

Mauri Kantola
Koulutuspalvelupäällikkö, VTM
Turun ammattikorkeakoulu
mauri.kantola@turkuamk.fi

Lotta Linko
Verkkoviestintäpäällikkö, FM
Hämeen ammattikorkeakoulu
lotta.linko@hamk.fi

Tiivistelmä

Artikkelimme tarkastelee suomalaisten ammattikorkeakoulujen yhteisen ja ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston tukeman AMK-verkkolehden (www.uasjournal.fi) toimintaa ja siihen kohdistunutta toimintatutkimusta. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on selvittää, ovatko lehden kehittäjien suorittamat interventiot tuoneet verkkolehden kehitystä eri toimijoita verkostoivana foorumina.

Tarkasteluja interventiota olivat yhteiskirjoittamisen tukemiseen tähtäävät toimet, referee-menettelyn käyttö, teematoimittajien verkostojen merkitys, toimitusneuvoston ja toimituskunnan toiminnan kehittäminen sekä julkaisun läsnäolo sosiaalisessa mediassa.

AMK-lehti näyttää vaikuttaneen aiempien verkostojen toimintaan mm. siten, että intensiivinen sekä teema- ja tutkimuslähtöinen verkostoituminen on jonkin verran

heikentynyt painopisteen siirtyessä ammattikorkeakoulujen tutkimus- kehitys- ja innovaatio (TKI) -toimijoiden keskinäisen toiminnan vahvistamiseen ja verkostojen tietynlaiseen kasvamiseen erilaisten verkostohankkeiden lähentymisen vuoksi.

Verkkomuotoinen julkaisu-toiminta tarvitsee paitsi toimivan toimitusprosessin, aktiivista markkinointia sekä toiminnan

jatkuvaa seuranta- ja kehittämistä, myös verkostoitumisen johtamista: verkostot eivät näytä AMK-lehden tapauksessa toimivan itseksensä vaan niillä on oltava yhteiset kiinnostuksen kohteet ja niitä on tietoisesti ja tavoitteellisesti johdettava ja seurattava.

Avainsanat: *ammattikorkeakoulu, verkostoituminen, verkkojulkaisu, toimintatutkimus, interventiot*

1. Johdanto

Artikkelimme tarkastelee suomalaisten ammattikorkeakoulujen yhteisen ja ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston tukeman AMK-verkkolehden (www.uasjournal.fi) toimintaa ja siihen kohdistunutta toimintatutkimusta. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on selvittää, ovatko lehden kehittäjien suorittamat interventiot tukeneet verkkolehden kehitystä eri toimijoita verkostoivana foorumina. Toimintatutkimuksen ydin, interventiot, ovat kohdistuneet sekä verkkolehden muodolliseen toimintaan että verkkolehden ympärillä tapahtuvaan epämuodollisempaankin toimintaan mm. sähköpostitse ja sosiaalista mediaa hyväksikäyttäen.

Toimintatutkimus ei niinkään ole mikään yksittäinen teoria vaan enemmänkin viitekehys tai lähestymistapa (Kuula 2001). Olennaista on tutkijoiden toiminta osana tutkimuskohdetta. Toimintatutkimusta voidaan pitää laadullisen tutkimuksen suuntauksena, jolla pyritään kehittämään kohteena olevaa organisaatiota tai, kuten tässä tapauksessa, verkostoa vaikuttamalla sen toimintaan. Keskeistä on siis vaikuttamisen pyrkimys ja tutkijan osallisuus. Taustaltaan toimin-

tatutkimus on yhteiskunta- ja suunnittelutieteellistä ja sitä on sovellettu laajasti myös kasvatustieteellisissä yhteyksissä. Tämän artikkelin kirjoittajat ovat osallistuneet tutkimuskohteensa toimintaan toimituskunnan jäsenenä ja lehden toimitustyön tekijöinä. Määrällisenä aineistona ovat AMK-lehden sisällöt ja Google Analyticsillä seurattu kävijädata; laadullisena aineistona tässä artikkelissa ovat AMK-lehden entisten päätoimittajien ja teematoimittajien haastattelut.

Artikkelimme etenee seuraavasti: Johdannon jälkeen toisessa luvussa esitellään lukijoille AMK-verkkolehti julkaisuna. Kolmannessa luvussa tarkastellaan toimintatutkimuksellista otetta sekä toimintatutkimusta osana käytäntölähtöisen tutkimuksen kenttää. Artikkelin neljännessä luvussa keskitytään interventioihin ja tuloksiin. Tutkimuksen johtopäätökset ja yhteenveto suoritetaan artikkelin viimeisessä, viidennessä luvussa.

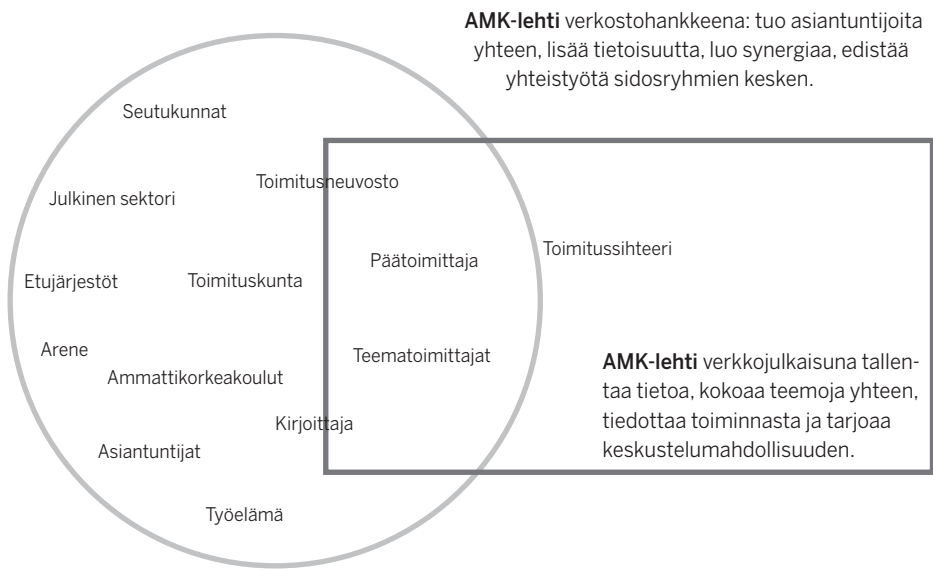
2. AMK-verkkolehti

AMK-lehti (www.amklehti.fi) on ammattikorkeakoulujen yhteinen verkkojulkaisu, jossa käsitellään ammattikorkeakouluissa tehtävää työelämälähtöistä tutkimus- ja kehitystyötä ja sen tuloksia. Lehden tavoitteena on tehdä ammattikorkeakouluja, niiden

toimintatapoja ja tuloksia tunnetuiksi ja parantaa siten yleistä amk-tietoisuutta, edistää yhteistyötä ja vaikuttaa alueiden elinvoimaisuuteen. AMK-lehti // UAS Journal -verkkójulkaisu on rakennettu avoimen lähdekoodin julkaisualustalle Open Journal Systems (OJS, 2014), jota ylläpitää Hämeen ammattikorkeakoulu. (AMK-lehti 2014, Kantola & Friman 2012). Verkkójulkaisuun voivat tarjota aineistoja ammattikorkeakoulujen henkilökunnan ohella myös eri alojen tutkijat sekä asiantuntijat työelämästä. Julkaisuun on toivottu myös ammattikorkeakoulun alumnien kirjoituksia ajankohtaisista työelämän kehittämiskokemuksista ja -haasteista. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arenen verkostohankkeen konkreettisena tulemana lehti on pyrkinyt saattamaan toimijoita yhteen, lisäämään yritysten tietoisuutta ammattikorkeakoulujen toiminnasta ja sen tuloksista sekä edistämään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja lehden sidosryhmien kesken. Verkkolehden ulkoista

lukijakuntaa ovat alueelliset yritykset ja yhteisöt, joiden kanssa ammattikorkeakoulut tekevät kehityshankkeita, sekä sisäisesti koko ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyössä mukana oleva henkilöstö.

AMK-lehden juuret ovat ammattikorkeakoulujen kehittäjäverkostossa KeVerissä ja sen samannimisessä verkkójulkaisussa (2000-2009) sekä Arenen Osaaja-verkkolehdeissä (2008-2009). KeVer ja Osaaja yhdistettiin AMK-lehdeksi v. 2010. KeVer oli luonteeltaan nimenomaan verkosto, jonka tavoitteena koota, voimistaa ja kehittää käytännönläheisestä korkeakoulutuksesta kiinnostuneita tutkijoita, kehittäjiä ja opettajia niin yliopistoista kuin ammattikorkeakouluistaakin. (Rauhala, 2002; Kantola & Friman, 2011). Osaaja oli puolestaan suuremmin työelämälle suunnattu verkkolehti, joka perustettiin kertomaan ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminnasta elinkeinoelämän suuntaan.

Kuvio 1: AMK-lehti verkostohankkeena ja verkkójulkaisuna.

3. Toimintatutkimuksen käytäntölähtöinen ote ammattikasvatuksen julkaisuympäristössä

Toimintatutkimus (action research) voidaan nähdäksemme sisällyttää osaksi käytäntölähtöisen tutkimuksen kenttää ja kuuluvaksi myös ammatillisen koulutuksen keinovalikoimiin. Tämän kaltaisissa asetelmissä voidaan tunnistaa ainakin kahdenlaisia tutkijan profiileja: aktiivinen manipulaattori tai havainnoitsija (Norton, 2009). Tässä asetelmassa käsillä olevan tutkimuksen tekijät voidaan nähdä lähinnä manipulaattoreina ja aktiivisina verkkolehden toimituskunnan jäseninä.

Tutkimusprosessin tavoitteena on siis ollut hyödyntää toimintatutkimusta AMK-verkkolehden kehitystyössä. Lähinnä menetelmänä on ollut kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella sisällönanalyysillä tuettu toimintatutkimus (Kuula, 2001; Action Research Association, 2013). Tämän artikkelin kirjoittajat ovat AMK -lehden toimituskunnan jäseniä ja toimineet eri rooleissa lehden käytännön toimitustyössä vuosien varrella. Kvantitatiivista dataa on käytetty tutkiessa kirjoittajien verkoston toimintaa ja laadullista sisällönanalyysia kategorisoidessamme lehden aktuaalista sisältöä. Tutkimuksen välineistöön on kuulunut mm. Google Analytics tarkasteltaessa lukijaryhmiä ja heidän viettämänsä aikaa lehden nettisivustolla ja hyödyntäessään eri artikkeleja.

Tämän tutkimuksen tekijät ovat toteuttaneet lehden toimintaan kohdistuvia interventioita kolmella pääalueella: lehden toimitusprosessissa, markkinointiprosessissa ja verkostoprosessissa. Kysleistä jaottelua ei voida käytännössä teh-

dä täysin poissulkeväksi: mikään lehden toiminto ei ole yksinomaan osa tiettyä yhtä määrättyä prosessia. Samanlainen laaja-alaisuus koskee prosesseihin kohdistuvia interventioita: tietty interventio olla kohdistettu ja vaikuttaa käytännössä useampaan prosessiin ja toimintoon.

Kirjallisuudessa useat kirjoittajat jäljittävät toimintatutkimuksen alkuperän 1940-luvulle Kurt Lewinin sosiologisiin kokeiluihin (Reason & Bradbury 2006). Lewinin (1951) mukaan toimintatutkimus merkitsee yritystä ratkaista konkreettisia ongelmia asiantuntijoiden johdolla yhteistyössä muiden asianosaisten toimijoiden kanssa. Lewin esitti myös käsityksensä, että toimintatutkimusta voitaisiin toteuttaa yksittäisten rajattujen tapausten lisäksi myös laajemmissa sosiaalisissa yhteyksissä kuten verkostoissa tai organisaatioissa tavoitteena strateginen kehitystyö, käytänteiden kehittäminen ja tietämyksen lisääminen vallitsevista olosuhteista. Tässä mielessä toimintatutkimus näyttäisi sopivan myös AMK-verkkolehden toiminnan kehittämisen ja tarkastelun lähestymistavaksi, verkkolehden ollessa ylialainen ja organisaatioiden rajat ylittävä verkostoitunut projekti tai prosessi tämän artikkelin kirjoittajien työskennellessä muiden tehtäviensä ohella verkkolehden toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi samalla tutkien ja reflektoiden toimintaansa. Todennäköisesti Kurt Lewin oli ensimmäinen joka käytti toimintatutkimuksen termiä samalla luonnehtimalla sitä monimuotoisen sosiaalisen toiminnan olosuhteiden ja vaikutusten vertaileväksi tutkimukseksi. Toimintatutkimus voidaan nähdä avoimena asetelmana ilman etukäteen kiinnitettyjä hypoteeseja pohjautuen ajatukseen, jonka mukaan tilanteet kehittyvät tutkimusprosessin edetessä tutkijoiden tarkkaillessa ja dokumentoidessa tä-

tä kehitystä ja toistuvasti tarkistaessa onko tapahtunut kehitys samansuuntaista vai erisuuntaista heidän alunperin asettamiensa tavoitteiden suhteen. Tällä tavoin nähtynä toimintatutkimusta voidaan pitää myös itsearvioinnin ja myös vaikkapa laatutyön muotona tai menetelmänä (McNiff 2013).

*Mitä vaikutuksia
on sillä, että osallistumme
itse tiiviisti
tarkastelemiimme
prosesseihin?*

Nyt käsillä olevan tutkimuksen lähestymistapa on Nortonin (2009) luokittelemien toimintatutkimuksen tyyppien kartalla lähinnä vastavuoroinen ja yhteistyötä tekevä tutkijoiden ja toimijoiden muodostamassa joustavassa toimintaympäristössä, jossa on mahdollista varsin vapaasti tulkita ja muuttaa käytäntöjä. Tämän tutkimuksen tekotavan taustalla on ymmärryksen ja tietoisuuden tavoittelu enemmänkin kuin sen vastakohtana pidetyssä mekaanisemmassa lähestymistavassa, jossa tarkasteltavat ongelmat olisivat tarkasti rajattuja johonkin tiettyyn vakiintuneeseen teoreettiseen viitekehykseen.

Tämän artikkelin kohteena olevat tutkimusongelmat nousevat siis kontekstista, eivät niinkään mistään mukana olevasta tieteenalasta tai tutkimustraditiosta. Tämänkaltaisissa asetelmissa Mutasen (2009) mukaan teorioiden roolina on toimia lähinnä ongelmanratkaisun lisäinformaationlähteenä, mikä seikka erottaakin

käytäntölähtöisen tutkimuksen perinteisestä teorialähtöisestä tutkimuksesta. Näin ymmärrettynä tutkimustapamme on mahdollista lukea myös osaksi aikuiskasvatuksen kenttää, jossa ongelmat eivät useinkaan ole yhden tieteenalan sisällä ratkaistavissa vaan enemmänkin vaativat dialogista ongelmanmäärittystä. Mutanen pyrkii lisäksi kiinnittämään huomiotamme siihen, että edellä mainitulla tavalla määritellyn käytäntölähtöisen tutkimukseen tarvittavat tiedot ja taidot liittyvät yleiseen tutkimukselliseen herkkyyteen ja kyvykkyyteen aistia erilaisten tilanteiden yleisiä piirteitä. Mutanen peräänkuuluttaakin nimenomaan herkkyyttä ja kyvykkyyttä osana metodologista taitoa, joka taito auttaa sekä erilaisten problemaattisten tilanteiden jäsentämisessä että tavanomaisten tilanteiden problematisoinnissa eli käsillä olevien mahdollisuuksien ja mahdottomuuksienkin jäsentämisessä. Tässä tutkimuksessa mainitut problemaattiset tilanteet on jäsennetty eri toimintoihin, prosesseihin ja ehkäpä eri verkostoihinkin tai ainakin verkoston eri osiin. Toimintatutkimuksille on tyyppillistä, että mukana olevat tietävät olevansa tutkimuksen kohteena ja osallistujia (Zeni 1998). Tämän artikkelin kohteena olevan tutkimuksen yhteydessä onkin pyritty tiedottamaan hankkeesta mahdollisimman laajasti eri osapuolille eli toimitusneuvostolle, toimituskunnalle, lukijoille ja Arenelle.

Tutkimusasetelmaamme liittyy myös haasteita. Esimerkiksi etiikan näkökulmasta (Anttila, 1996) tarkasteltuna esiin voidaan nostaa kysymyksiä: Mitä vaikutuksia on sillä, että osallistumme itse tiiviisti tarkastelemiimme prosesseihin? Onko vaarana, että teemme interventioita itsemme ja tai tutkimuksen vuoksi enemmänkin kuin AMK-verkkolehden edistymisen näkökulmasta? Vaikuttaa-

ko suhteellisen pieni verkoston koko ja verkoston jäsenten keskinäinen tuttuus esim. interventtioiden valintaan ja niiden toteutukseen? Miten monitieteinen ryhmä toimii samaan aikaan yhtenäisesti ja moniäänisesti?

4. Verkosto-interventiot

A MK-lehdessä tapahtuvan toiminta voidaan jakaa siis kolmeen eri prosessiin: toimitusprosessiin, markkinointiprosessiin ja verkostoitu-

misprosessiin. Tässä tarkoituksena on selvittää, ovatko lehden kehittäjien suorittamat interventiot tukeneet verkkolehden kehitystä foorumina, joten artikkelissa ei käsitellä toimitus- ja markkinointiprosessiin kohdistuneita toimia tai niiden tuloksia vaan keskitytään verkostoitumiseen. Taulukossa 1 esitetään verkostoitumisprosessiin kohdistetut interventiot, niiden mittarit ja tulokset.

Taulukko 1. AMK-lehden verkostoitumisprosessiin kohdistetut interventiot, indikaattorit ja tulokset.

Interventiot	Indikaattorit	Tulokset
Yhteiskirjoittamiseen kannustaminen.	Usean kirjoittajan tekemien artikkelien määrä.	Yhteisesti kirjoitettuja artikkeleita kasvavassa määrin.
Vertaisarvioijien käyttö.	Vertaisarvioitujen artikkeleiden määrä.	Refereemenettely käytössä. Vertaisarvioituja artikkeleita säännöllisesti.
Teematoimittajan verkostojen hyödyntäminen.	Teematoimittajien itsearviointi toiminnasta.	Teematoimittajana toimiminen luo uusia yhteyksiä ja vahvistaa verkostoja.
Toimitusneuvoston ja -kunnan tehokäyttö.	Jäsenten määrä ja aktiivisuus, kokousten määrä, artikkeleiden määrä.	Kokouksia säännöllisesti ja niihin osallistumismahdollisuus verkossa, osallistuminen tasaista. Julkaisussa jäsenten kirjoittamia artikkeleita. Toimitusneuvoston kokoonpanoa muutettu, toimituskuntaan tullut myös opiskelijajärjestön edustaja.
Linkitys vertaisjulkaisuihin ja muihin resursseihin.	AMK-lehden johtavien ja sieltä lähtevien linkkien määrä.	Julkaisussa kasvava määrä ulkoisia linkkejä. Paluuvitteitä vielä vähän. Linkitykset muihin verkkolehtiin.
Läsnäolo sosiaalisessa mediassa: Facebookin profiili, LinkedIn -ryhmä, Twitter-tili.	Ystävien, jäsenien ja seuraajien määrä ja aktiivisuus.	Osallistujien määrä kasvanut. Jakaminen lisääntynyt jonkin verran.

Usean kirjoittajan tuottamat artikkelit tarjoavat usein monipuolisen näkökulman käsiteltäviin asioihin. Lisäksi yhteinen kirjoittaminen itsessään vahvistaa

verkostoitumista. AMK-lehdessä ei erityisesti suosita yhteiskirjoitettuja artikkeleita, mutta esim. artikkelin mallipohjassa on oletusarvoisesti paikka useam-

man kirjoittajan tiedoille. Lisäksi toimituskunta ja teematoimittajat ohjeistavat kirjoittajia yhteiseen tuottamiseen.

AMK-lehden artikkeleiden, kirjoittajien ja heidän organisaatioidensa määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	2011	2012	2013
Artikkeleita	59	61	85
Kirjoittajia	72	103	118
Organisaatioita	38	37	54

Ei ole mahdollista osoittaa onko ammattikorkeakoulujen rahoitusmallilla vaikutusta yhteiskirjoitettujen artikkeleiden määrään (tai yleensä artikkeleiden määrään), mutta kiistatonta on, että nykyisessä mallissa henkilökunnan julkaisupisteet ovat yksi rahoituksen peruste. Yhteiskirjoitettuja artikkeleita yhteensä 83, ja niiden määrä on vuosittain ollut nousussa. Myös yksittäisessä numerossa julkaistujen artikkelien määrä on kasvanut vuosien varrella, mutta yhteiskirjoittaminen näyttää lisääntyneen lehden alkuvaiheista.

AMK-lehdessä julkaistaan yleistajuisia artikkeleita, joiden aihealueena ja kohderyhmänä on paikallinen elinkeinoelämä, sekä vertaisarvioituja tieteellisempiä artikkeleita ammattikorkeakoulutuksen tutkimuksen foorumilta. Tämä johtuu kahden erilaisen, yhdistetyn julkaisun taustasta. AMK-lehdessä on referee-toimittajana toimii yksi henkilö, joka hoitaa prosessia eli kutsuu kirjoittajia ja arvioijia sekä arvioi tarjottujen artikkeleiden kelppoisuutta. Jokaiseen numeroon on pyritty saamaan vähintään yksi vertaisarvioitu artikkeli.

Teematoimittajiksi on valittu aihealueen tai teeman asiantuntija, joka tuntee alansa trendit, aiheet ja muut asiantuntijat. Sisällön kokoajana hän otsikoi artikkelit pääpiirteissään ja hankkii kirjoit-

tajat. Usein teematoimittajat ovat olleet toimituskunnan jäseniä. Teematoimittajat edistävät työllään yhteyksien syntymistä. Teematoimittajilta on haastateltu kysytyä arviota oman työnsä merkityksestä, ja kokemuksia on käsitelty yhteisesti myös toimituskunnan kokouksissa. Teematoimittajat ovat kokeneet työnsä palkitsevaksi paitsi oman osaamisensa kasvattajana myös verkostoitumisen edistäjänä. Haasteena on nähty ammattikorkeakoulun ulkopuolisten kirjoittajien sitoututtaminen julkaisuun – AMK-lehti siis ei ole luonut pysyvää verkostoitumista työelämän edustajien eli toisen tärkeän kohderyhmän keskuudessa. Voidaan tosin aiheellisesti kysyä, onko tämänluontaisen verkkojulkaisun mahdollistakaan toimia erillisten toimijoiden yhdistäjänä ja verkottajana.

AMK-lehden sisällöllisessä ytimessä ovat toimitusneuvosto ja toimituskunta. Toimitusneuvosto edustaa sidosryhmiä ja rahoittajia, linjaa julkaisun tehtävää ja ohjeistaa toimeenpanoon. Toimitusneuvosto myös arvioi julkaisua ja sen toimintaa. Toimituskunnassa on seitsemän jäsentä ja sihteeri, joskin toiset jäsenet ovat aktiivisempia kuin toiset. Toimituskunta edustaa ammattikorkeakoulujen kaikkien alojen henkilökuntaa eli potentiaalisia kirjoittajia sekä yhtä lukijasegmenttiä. Toimituskunta ideoi käytännön toteutusta ja avustaa tarvittaessa. Se arvioi

julkaisun tekemisen prosessia ja yksittäisten numeroiden onnistumista sekä pohtimaan verkostoitumis- ja muiden kehittämishdotuksien käytäntöön viemistä ja omaa rooliaan siinä. Toimituskunnassa on 11 jäsentä sekä sihteeri, ja osallistumisaktiivisuus kokouksiin on suhteellisesti suurempaa kuin toimitusneuvoston kohdalla.

Sekä toimitusneuvoston että -kunnan jäsenmäärä on pysynyt kutakuinkin samana vuosien varrella, mutta henkilömuutoksia on tapahtunut. Toimitusneuvostossa vaihtuvuus on ollut suurempaa, kun taas toimituskuntaan on tullut vain vähän henkilövaihdoksia. Tämä kertoo mielestämme toimituskunnan sitoutumisesta verkostoon ja julkaisuun. Toimitusneuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Toimituskunta kokoontuu kolmesta neljään kertaan vuodessa, ja osa kokouksista on täysin virtuaalisia. Toimitusneuvoston ja -kunnan edustajista 12 on kirjoittanut AMK-lehteen yhteensä 19 artikkelia.

Linkitykset julkaisusta ja julkaisuun kertovat virtuaalisesta verkostoitumisesta. AMK-lehden sivustolla on pyritty luomaan linkityksiä vertaisjulkaisuihin sekä muihin relevantteihin resursseihin. Tietoa olemassa olevista ja uusista julkaisuista tai sivustoista kerätään esim. toimituskunnan ja muiden verkostojen kautta ja ulkoisten linkkien määrä onkin kasvanut. Paluuviihteitä sen sijaan on hyvin vähän: viittausindeksistä ei voida nykyhetkellä puhua. Lähinnä lehden artikkeleihin viittaavat niiden kirjoittajat, mutta isommille verkostoille ne eivät suoraan julkaisusta ole levinneet.

Tätä kirjoittaessa AMK-lehden linkki löytyy 13 ammattikorkeakoulun julkisilta sivuilta. Toiveena on, että AMK-leh-

teen olisi jollakin tavalla linkitys kaikkien ammattikorkeakoulujen www-sivuilta. Mahdollisia toimenpiteitä on käsitelty toimituskunnan kokouksissa, mutta AMK-lehden näkyvyyden toteutuminen ei kuitenkaan ole AMK-lehden toimijoiden käsissä.

On huomattava, että sivuston nykyinen kävijädata ja seurantamenetelmä eivät suoraan kerro verkostoitumisesta tai siinä onnistumisesta, vaan verkostoitumista tutkittava toisenlaisin, laadullisin keinoin, esim. itsearviointein (Linko, 2013).

Sosiaalisen median palvelut tarjoavat mahdollisuuden virtuaaliseen verkostoitumiseen ja esim. keskustelun käymiseen. AMK-lehteä julkaistaan Open Journal System -alustalla, joka ei itsessään tarjoa keskusteluforumia tai avointa palautekanavaa lukijoille. Tätä tarkoitusta varten AMK-lehdellä on profiili Facebookissa, tili Twitterissä sekä ryhmä LinkedInissä. Kanavat on valittu niiden käyttötarkoitusten ja suosittuuden perusteella. Tähän saakka kanavia on tosiasiallisesti käytetty yksipuoliseen tiedottamiseen.

AMK-lehdellä on Facebook-kavereita 536, LinkedIn-ryhmässä jäseniä 20, Twitterissä seuraajia 42. Postauksien/twiittauksien määrä suorassa suhteessa näihin lukuihin.

Sosiaalisen median palveluissa käytäjämäärät ovat ajan mittaan kasvaneet, mutta isoista ihmismääristä ei ole kyse. Eniten AMK-lehdellä on kavereita ja aktiiviteettia Facebookissa. LinkedInissä ei ole tapahtunut spontaania verkostoitumista eikä Twitter ole merkittävä kanava. Suurimmaksi osin palvelujen passiivisuus johtuu siitä, että niihin ei ole määrätietoisesti panostettu: säännöllinen sisällön-

tuotanto, keskustelun käynnistäminen ja ylläpito tai muu aktiivinen työ ei ole ollut painopisteenä. Tulevaisuuden suunnitelmissa onkin mahdollisesti sosiaalisen median aktiivinen käyttöönotto paitsi markkinoinnin myös verkostoitumisen välineeksi.

Lehti oli

olennainen osa

verkoston

toimintaa.

Haastattelimme tutkimukseemme lehden edellisiä päätoimittajia: Mervi Friman toimi KeVer-lehden päätoimittajana ja Riitta Rissanen Osaaja-lehden päätoimittajana, ja yhdessä he toimivat ensin KeVer-Osaaja -lehden ja sittemmin AMK-lehden päätoimittajaparina. Friman toimii tällä hetkellä lehden referee-toimittajana ja Rissanen edustaa rahoittajatahoa Arenen toiminnanjohtajan ja lehden toimitusneuvoston puheenjohtajan rooleissa.

Friman pitää uudenlaisen verkostoitumisen lähtöajankohtana vuotta 2010, jolloin kaksi verkkojulkaisua päätettiin yhdistää. Verkkojulkaisujen taustalla olleiden verkostojen roolit olivat Frimanin mukaan erilaiset; KeVerin kohdalla julkaisu oli laajan yhteisen työstön ja keskustelun tulema, kun taas Osaaja-verkoston nimenomaisena tavoitteena oli verkkolehden tuottaminen. KeVer-verkoston toiminnassa oli mukana n. 250 henkilöä ja Osaajaa teki noin kymmenen ihmisen joukko. Verkostot eivät siis ole keskenään vertailukelpoisia toimintansa, tavoitteen- tai kokonsa puolesta. Kahden julkaisun yhdistämisen jälkeen verkostoitumi-

sen painopiste näyttää Frimanin mukaan siirtyneen korkeakoulujen ala- ja teema-kohtaisten verkostojen sisältä ammatikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoimintaan yleisellä tasolla. Rissanen mukaan jatkossa tavoitteena on lähentyä ammattikorkeakoulujen sidosryhmiä ja muodostaa verkostoja tutkimuksellisen työn teettäjän (elinkeinoelämä) ja sen tekijöiden (ammattikorkeakoulut) välillä.

Friman arvelee KeVer-lehden lisäneen yleistä tietoisuutta ammattikorkeakouluista ja niissä tehtävän tutkimuksen luonteesta sekä saattaneen yhteen tutkijoita ja muita osapuolia korkeakoulutuksen eri aloilta: Lehti oli olennainen osa verkoston toimintaa: sen teemaryhmät tekivät vuorollaan lehden numerot päätoimittajan ja toimitussihteerin avustuksella. Lehti jäseni verkoston toimintaa ja teki näkyväksi ryhmien erityisteemoja. Ryhmien jäsenet paitsi kirjoittivat itse myös pysyivät oman alansa tutkijoita mukaan toimintaan - usein uudet henkilöt tulivat yliopistoista, ja eri korkeakoulujen välillä syntyi rajanylityksiä. Tietoisuus verkostoista ja niiden toiminnasta siis syntyi lehden ja sen tekemisen kautta, ja myös saman alan eri toimijat verkostoituivat yhteisen teeman ympärille. Koska KeVer-lehti keskittyi tutkimukseen ja sen esittelyyn, se ei liittännyt yhteen työelämää ja ammattikorkeakouluja, mikä on AMK-lehdelle paremmin mahdollista. Tutkimuksellinen yliopistokytös puolestaan saattaa jäädä AMK-lehdessä katveeseen.

Rissanen kertoo, että ammattikorkeakoulujen piirissä toimii TKI-johtajaverkosto, johon kuuluvat kaikkien ammatikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiojohtajat tai vastaavia tehtäviä hoitavat henkilöt. Verkostossa on edustajat kaikilta aloilta, joilla ammattikorkea-

koulut toimivat. Verkosto edistänyt tutkimus- ja kehitystoiminnan painoarvoa ammattikorkeakoulujen sisällä ja tehnyt ammattikorkeakoulujen välillä yhteistä kehittämistyötä esim. käytäntöjä vaihtamalla. Ammattikorkeakoulujen sisäiset AMK-tutka I ja II-hankkeet ovat Rissanen mukaan myös vakiinnuttaneet verkoston toimintaan. AMKtutka I oli ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen kehittämisverkostohanke, jossa pyrittiin yhteisten näkemysten aikaansaamiseen ja tietämyksen levittämiseen. AMKtutka II on 14 ammattikorkeakoulun kehittämisverkosto, jonka päätavoitteena on ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan laadun, vaikuttavuuden ja näkyvyyden kehittäminen (AMKtutka, 2014).

Toiminta

sosiaalisessa mediassa

näyttää kasvattavan

verkkosivuston

kävijämääriä.

Rissanen arvioi, että TKI-johtajaverkosto on vaikuttanut ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan tunnettuuteen Suomessa ja tehnyt tiivistä yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), Suomen Yrittäjien ja maakuntaliittojen kanssa sekä ollut aktiivinen mm. Tekesin ja Korkeakoulujen arviointineuvoston suuntaan. Verkosto on samoin luonut pohjaa ammattikorkeakoulujen keskinäisille TKI-hankkeille, jota toteutetaan esim. OKM:n rahoituksella. Rissanen luonnehtii AMK-lehden roolia seuraavasti: Sen tehtävänä on toimia avoimena, ajankohtaisena ja dialogia edistävänä kanavana työ- ja elinkeinoelämän, am-

mattikorkeakoulujen ja Arenen välillä. AMK-lehti lisää tietoa, tuo esiin TKI-toiminnan käytäntöjä ja kontakteja ja näin tarjoaa mahdollisuuden edistää verkostoitumista. AMK-lehden tunnettuus on vielä vaatimatonta erityisesti ammattikorkeakoulujen sidosryhmissä, mutta kehitystä tapahtuu määrätietoisella työllä.

Kumpikin haastateltavista piti jonkinlaisen foorumin olemassaoloa tärkeänä paitsi toiminnasta tiedottamiselle myös verkoston sisäiselle toiminnalle. AMK-lehden yhdistäminen on siirtänyt verkostoitumisen painopistettä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tutkimuksellisista piireistä kohti ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehityshenkilöstöä sekä ulkoisia sidosryhmiä.

5. Johtopäätökset

Artikkelimme käsitteli suomalaisten ammattikorkeakoulujen yhteistä, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston rahoittamaa verkkolehden toimintaa ja erityisesti siihen kohdistunutta toimintatutkimusta. Tarkoituksenamme oli selvittää ovatko lehden kehittäjien suorittamat interventiot tukeneet verkkolehden kehitystä eri toimijoita verkostoivana foorumina. Tarkastellut interventiot olivat yhteiskirjoittamisen tukemiseen tähtäävät toimet, referee-menettelyn käyttö, teematoimittajien verkostojen merkitys, toimitusneuvoston ja toimituskunnan toiminnan kehittäminen sekä julkaisun läsnäolo sosiaalisessa mediassa.

AMK-verkkolehti perustunut aiemmin syntyneen KeVer-verkoston toimintaan. Lehti on jatkanut KeVerissä aloitettua toiminnasta kirjoittamista ja verkostoitumisen mahdollistamista. Tähän prosessiin mukaan tuli Osaaja-lehdessä olleita

toimijoita sekä ammattikorkeakoulujen piiristä että elinkeinoelämästä. AMK-lehti näyttää vaikuttaneen KeVer-verkoston toimintaan niin, että intensiivinen ja teema- ja tutkimuslähtöinen verkostoituminen on jonkin verran heikentynyt painopisteen siirtyessä ammattikorkeakoulujen TKI-toimijoiden keskinäisen toiminnan vahvistamiseen ja verkostojen tietynlaiseen kasvamiseen erilaisten verkostohankkeiden lähentymisen vuoksi (samoja toimijoita eri verkostoissa).

Toiminta sosiaalisessa mediassa näyttää kasvattavan verkkosivuston kävijämääriä, mutta suhteessa koko latausmäärään liikenne on vaatimatonta. Verkkomuotoisen julkaisutoiminta tarvitsee paitsi toimivan toimitusprosessin, aktiivista markkinointia sekä toiminnan jatkuvaa seuranta ja kehittämistä, myös verkostoitumisen johtamista: verkostot eivät näytä AMK-lehden tapauksessa toimivan itseksensä vaan niillä on oltava yhteiset kiinnostuksen kohteet ja niitä on tietoisesti ja tavoitteellisesti johdettava ja seurattava. Verkostojen kokoonpanot muuttuvat vuosien saatossa niin toiminnan ytimessä (toimitusneuvosto, päätoimittaja, toimituskunnassa pieniä muutoksia) kuin laajassa toimijajoukossa muuttuvassa ympäristössä.

Toimintatutkimus sopii mielestämme tämän kaltaisten ilmiöiden tutkimiseen ja sitä voitaneen peilata myös käytäntölähtöiseen tutkimukseen. Tehdyillä interventioilla on ollut vaikutusta verkoston toimintaan ja niiden systemaattinen tarkastelu on nähty tarpeelliseksi. Tätä toimintatapaa jatkettaneen myös tulevaisuudessa: Syksyllä 2014 lehden verkostorakennetta pyritään laajentamaan uudella interventiolla, jossa toimitetaan teemanumero siten, että amk-kentän ulkomaiset partnerit toimivat sisällöntuot-

tajina. Lisäksi toimituskunnalle perustetaan virtuaaliympäristö extranet-palveluksi. Myös toimijoiden omia verkostoja pyritään koeluontoisesti aktivoimaan uudella, erillisellä palvelulla.

Lähteet

- Action Research Association (2013). *Action Learning*. Luettu 6.3.2013 osoitteesta <http://www.aral.com.au/areol/areol-session13.html>.
- AMK-tutka (2014). *Ammattikorkeakoulujen Tutkimus- ja kehittämistoiminnan verkosto*. Luettu 29.4.2014 osoitteesta <http://www.amktutka.fi>.
- Anttila, P. (1996). *Tutkimisen taito ja tiedon hankinta*. Helsinki: Akatiimi.
- Arene. (2014). *The mission of the universities of applied sciences*. Luettu 2.3.2014 osoitteesta http://www.arene.fi/sivu.asp?luokka_id=42&main=3.
- Kantola, M., & Friman, M. (2012). The Kever e-journal in Finnish practical oriented higher education 2002 – 2009. *Egitania Scientia*, 10(10), 41-62.
- Kantola, M., & Friman, M. (2012). E-Journal as a Reflector of Higher Education. Proceedings from *European Conference on Educational Research (ECER), Cadiz 18-21.9.2012*. Cadiz: ECER.
- Kantola, M., Hautala, J., & Palos, M. (2007). Analysis of a researcher and developer network of the Finnish practical oriented higher education. Proceedings from *European Conference on Educational Research (ECER), Ghent 19-22.9.2007*. Ghent: ECER.
- Kuula, A (2001). *Toimintatutkimus: Kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä*. Väitöskirja. Tampere: Vastapaino.
- Lewin, K. (1951). *Field Theory in Social Sciences*. New York: Harper
- Linko, L. (2013). *Verkkolehden kävijäseuranta verkostoitumisen mittarina*. Seminaariesitys Ammattikorkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tutkimuksen päivillä. Hämeenlinna 10.-11.10.2013.
- McNiff, J. (2013). *Action Research for Professional Development*. Luettu 2.3.2014 osoitteesta <http://www.jeanmcniff.com/ar-booklet.asp>.
- Mutanen, A. (2009). Käytäntölähtöinen tutkimus. *KeVer-verkkolehti*, 8(3). Luettu 10.4.2014 osoitteesta <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/view/1119/996>.

Norton, L. S. (2009). *Action Research in teaching and learning*. New York: Routledge.

OJS (2014). *Open Journal System*. Luettu 1.3.2014 osoitteesta <http://pkp.sfu.ca/?q=ojs>.

Rauhala, P. (2002). Ammattikorkeakoulujen kehittämisverkoston (KeVer) tavoitteet ja visiot. *KeVer-verkkolehti*, 1, 2002. Luettu 10.4.2014 osoitteesta <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/682/531>.

Reason, P., & Bradbury, H. (2006). Introduction: Inquiry and participation in search of a world worthy of human aspiration. Teoksessa P. Reason, & H. Bradbury (Eds.), *Handbook of Action Research* (pp. 1-45). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd.

Zeni, J. (1998). A guide to ethical issues and action research. *Educational Action Research*, 1, 9-19, DOI: 10.1080/0965799800200053.

